

УДК: 343.74:502.1(477)

Круглікова В.В.¹, Кацімон Т.В.²

¹к.е.н., доц. кафедри бізнесу та управління НУ “Запорізька політехніка”,

²здобувач вищої освіти гр. БТЕ-1014 НУ “Запорізька політехніка”, Україна

ЕКОЛОГІЧНЕ РЕЙДЕРСТВО В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ

В Україні набирає популярності новий вид рейдерства – екологічний. Використовуючи прогалини у законодавстві, що діють на замовлення конкретних бенефіціарів, екологічні організації та активісти успішно домагаються зупинки підприємств, блокують реалізацію нових проєктів [1, с.175]. Їх робота з громадською думкою часто безпрограшна через загострення реакції населення: питання екології в його свідомості пов'язані з базовою потребою у безпеці. За словами експертів «Асоціації підприємств у сфері поводження з небезпечними відходами», відомі факти, коли тема екології використовувалася в конкурентній боротьбі.

Їх робота з громадською думкою часто безпрограшна через загострення реакції населення: питання екології в його свідомості пов'язані з базовою потребою у безпеці. За словами експертів «Асоціації підприємств у сфері поводження з небезпечними відходами», відомі факти, коли тема екології використовувалася в конкурентній боротьбі. Тобто є екологічні організації, які ніби як екологічні, але діють на замовлення і в інтересах певних бізнес-структур. За останні роки збільшилась кількість так званих «позовів» на підприємства, які порушують екологічне законодавство.

Екологічне рейдерство є одним із найбільш загрозливих явищ для навколишнього середовища та прав власників екологічно значущих об'єктів в Україні. Воно передбачає незаконне заволодіння природними ресурсами, використання земель або інших об'єктів природного середовища з порушенням екологічного законодавства.

Основними причинами поширення екологічного рейдерства в Україні є:

1. Недосконалість законодавства: прогалини в правових нормах, які регулюють використання природних ресурсів.

2. Корупція в органах влади: неналежний контроль за дотриманням екологічних норм.

3. Висока економічна привабливість природних ресурсів: особливо це стосується лісових, водних ресурсів та земель сільськогосподарського призначення.

4. Низький рівень обізнаності громадян: відсутність у громадян розуміння своїх прав на екологічно чисте середовище.

Наслідками екологічного рейдерства є те, що воно завдає значної шкоди як природі, так і суспільству, зокрема це :

– **Деградація екосистем:** вирубка лісів, забруднення водних об’єктів, знищення природних середовищ існування.

– **Соціальні конфлікти:** протистояння між громадянами, громадами та рейдерами.

– **Економічні втрати:** незаконна експлуатація ресурсів призводить до недоотримання доходів державним і місцевим бюджетами.

Слід зазначити, що існують **шляхи протидії цим процесам**. Для боротьби з екологічним рейдерством необхідно реалізувати такі заходи:

1. **Удосконалення законодавства:** прийняття нормативних актів, які чітко регулюють права на природокористування.

2. **Посилення контролю:** створення незалежних органів моніторингу, які забезпечуватимуть дотримання екологічного законодавства.

3. **Підвищення прозорості рішень:** цифровізація та відкритість екологічної документації.

4. **Активізація громадськості:** проведення просвітницьких кампаній щодо захисту екологічних прав.

5. **Міжнародна співпраця:** залучення міжнародних організацій для моніторингу та боротьби з екологічними правопорушеннями.

Таким чином, можна зробити висновок. Екологічне рейдерство є серйозною загрозою для сталого розвитку України. Вирішення цієї проблеми потребує системного підходу, що включає правові, економічні, соціальні та екологічні заходи. Тільки спільними зусиллями держави, громадськості та міжнародних партнерів можна забезпечити захист природних ресурсів та дотримання екологічних прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кравченко Ю.М., Антощенко В.В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С.174-183.

2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

3. Доповідь Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP), 2023 р.